

Nedeljko Jovančević*

ČESTE IZMENE ZAKONA I PRAVNA SIGURNOST (primedbe na Nacrt zakona o izmenama i dopunama KZ iz 2024)

I

1. Česte izmene zakona. Pravo je dinamična pojava. Tokom celokupne istorije države i prava zakoni su se donosili i često menjali, shodno društveno političkim promenama. Naime, nijedan zakon nije idealan ni nepromenjiv, iako se on donosi pre svega kao jedan standard u pogledu svih pojmovnih odrednica; njegov značaj i snaga proveravaju se primenom zakona i protokom vremena. Zakoni se ne donose za pojedinačan slučaj već za pojavu, a Aristotel je davno rekao da je „zakon (je) opšta norma koja predviđa apstraktne slučajeve“. Zakon je jedino dobar ukoliko od-slikava stvarnost i upućuje na standarde ponašanja, koji su u skladu sa kulturnim i civilizacijskim nivoom razvoja, sa relevantnim međunarodnim standardima i preu-zetim međunarodnim obavezama.

Zakonodavna dinamika koja se odvija u Srbiji poslednjih dvadesetak godina toliko je izražena da se u tome ne snalaze ni najbolji pravници, prvenstveno oni koji primenjuju zakone, a posebno građani koji treba da se stvarno ponašaju u skladu sa tim zakonima. Česte izmene zakona postale su „moda“ ovog vremena, kao da je ovo bio prostor bez zakona, tako da se u javnosti, posle određenog događaja, a ne pojave, najčešće čuje „da će se zalagati da se taj zakon menja“, da će „tražiti strože zakone“, da će „tražiti da se uvede u zakon za neko novo delo“ (iako već postoji u zakonu) i to ne samo laička javnost, već i političari na najvišim funkcijama.¹ Dakle, u aktuelnim događajima javnost problem vidi pre svega u samom zakonu, a ne u (ne)primeni zakona. I jedni i drugi nisu svesni kakvu štetu time čine.

* Državni univerzitet u Novom Pazaru, jovancec.nedeljko@gmail.com

1 N. Jovančević (2018). *Zakonodavna dinamika i pravna sigurnost*, Pravni fakultet u Prištini, sa privremenim sedištem u Kosovskoj Mitrovici. Vid. opširno: Tom I.

Veoma je opasno i pogubno za pravni poredak, za funkcionisanje prava, kada se zakoni menjaju često i olako. Posledica je jasna, ne sprovodi se postojeće pravo, a novo se ne može primenjivati retroaktivno na „stare događaje“ i sve to utiče na pravnu sigurnost građana. Takvo „novo pravo“ čeka novi događaj. „Iracionalistička moda vremena“ dovodi do neozbiljnog postupanja onih koji donose zakone i time dovode u pitanje „ozbiljnost prava“ (Paund).

Zakon je izraz volje zakonodavca i kao takav je temelj zakonitosti i pravne sigurnosti. Česte izmene zakona direktno utiču na neefikasnost organa koji primenjuju zakon, a to dalje implicira pravnu nesigurnost građana. Zakoni treba da se donose u jednoj demokratskoj proceduri, imajući u vidu domaću pravnu tradiciju, ali i tradiciju evropskih država, koje imaju snažan uticaj na srpsko pravo. Posebno pitanje neefikasnosti u sprovođenju zakona jeste pitanje zakonitosti, dostupnosti pravdi i pravičnom postupanju sudova.²

Treba imati u vidu da je stvaranje zakona u oblasti krivičnog prava veoma složen naučno-stručni zadatak. Najbitnije je odrediti cilj zakona, šta se želi njime postići. Da bi se volja zakonodavca izrazila u uređenom demokratskom društvu, treba savladati dug put, ispitivanja stanja u društvu i potrebe za takvim zakonom, sociološki aspekt, psihološki odraz te političko-pravnu potrebu donošenja zakona radi regulisanja određene oblasti, zatim tehničko normativne pripreme, finansijske sposobnosti i dr.

I pored besprekornog poznavanja društveno-političkih prilika, pravne kulture, normativnog metoda i tehnike izrade zakona, treba imati u vidu da je pravna stvarnost nešto drugo od obične stvarnosti. Da bi „zakonodavac mogao svojim zakonima savladati i preobraziti stvarnost, ponekad je razapinje na Prokrustovu postelju“, navodi R. Lukić.

Kada se tim čestim promenama zakona izazove pravna nesigurnost građana, stvori jedna društvena *anomija*, onda se svi problemi koje donosi život rešavaju van institucija, raznim društveno neprihvatljivim radnjama. U radu se pledira da ova rasprava dopre do onih koji često menjaju zakone i da shvate da su i „najgori zakoni bolji od onih koji se često menjaju“ (R. Lukić).

2. Mogućnost i granice krivičnopravne zaštite. Zaštita čoveka i drugih osnovnih društvenih vrednosti predstavlja osnov i granice za određivanje krivičnih dela, propisivanje krivičnih sankcija i njihovu primenu, u meri u kojoj je to nužno za suzbijanje tih dela (član 2 KZ).

Krivično pravo vrši svoju funkciju na osnovu dualiteta krivičnih sankcija, ali krivične sankcije nisu jedino sredstvo kojim se mogu suzbijati društveno opasna ponašanja. Uobičajena je njihova podela na *preventivna* sredstva i *represivna* sredstva.

2 Pravednost se u tom smislu može dovesti u sklad s bilo kojim pozitivnopravnim poretom. Polazeći od toga da je autoritet zakona neprikosnoven, Platon je smatrao da ne treba tražiti uzrok nepravde u zakonu već u izvršiocima, u čuvarima zakona. Treba li građanin da poštuje takve zakone i da im se pokorava ili takve zakone treba da osuđuje. Za Platona je autoritet zakona bio nesporan i neprikosnoven kao što je bio uzvišen Sokratov odgovor na Kritonov predlog. Sokrat je govorio da nema nikakvog značaja što će o njegovoj smrti reći svet koji ne ume da razlikuje pravdu od nepravde i da nije nepravda pokoravati se zakonima već je nepravda kršiti zakone. Vid. Platon, Zakoni, Predgovor, (8), (9) i 48c54.

Cilj represivnih sredstava je primena sankcije u odnosu na već učinjeno krivično delo, dok preventivna sredstva služe tome da se spreči društveno opasno ponašanje pre nego što je učinjeno krivično delo. Ovo drugo nema svrhu ukoliko se raznim drugim socijalnim merama ne stvaraju uslovi koji odvraćaju od činjenja krivičnih dela. Razne društveno-političke krize, siromaštvo, nezaposlenost, slabo obrazovanje, nizak nivo kulture, projektovanje potkulture raznim društvenim mrežama i televizijskim programima koji promovišu nerad, lak način života i nemoral generišu bujanje kriminala sa kojim se ne može izboriti merama krivičnopravne zaštite.

Prilikom donošenja zakona nameće se veoma složeno pitanje, koje se tiče *granica krivičnopravne zaštite*, koje bi trebalo postaviti u skladu sa njenim mogućnostima. Zaštitna funkcija krivičnog prava pre svega se ostvaruje generalnom i specijalnom prevencijom. Generalna prevencija, koja se pre svega sastoji u *zastrašujućem dejstvu kazne* prema potencijalnim učiniocima krivičnih dela (*negativna prevencija*), i pored prigovora takvoj legitimnosti, sasvim je kriminalno-politički opravdana, tako da se odbacuje prigovor *retributivizmu* da se neko iskorišćava da bi se drugi zastrašili (Z. Stojanović).³

Međutim, za efikasnost generalne prevencije bitno je stvoriti uslove za *izvesnost* da će kazna biti primenjena. Ne treba gajiti iluziju da će kazna stići sve učinioce, ali tome treba težiti i stvarati uslove za to. Prema tome, u stvarnosti, u primeni će se tek videti koliko doneseni zakoni deluju na suzbijanju svih formi kriminaliteta. U nauci prevladava stav za restriktivno, umesto za postojeće ekstenzivno i stoga neefikasno krivično pravo. Sužavanje granica krivičnog prava u odnosu na proširivanje granica krivičnopravne zaštite imalo bi povoljne efekte ne samo na negativnu nego i na pozitivnu generalnu prevenciju.

Ukoliko se društvo/država oslanja samo na krivičnopravnu zaštitu, iako je krivičnopravna zaštita *ultima ratio*, poslednje sredstvo, koje je *fragmentarnog i supsidijarnog karaktera* i koje je *ograničene* zaštitne mogućnosti – a to su osnove zakonskog oblikovanja krivičnopravne zaštite, pri čemu se treba rukovoditi mogućnostima krivičnopravne zaštite – to neće imati za posledicu samo neefikasnost nego može dovesti do suprotnog efekta i drugih negativnih posledica po društvo i pojedinca. Ove druge posledice su prvenstveno neefikasnost u suzbijanju kriminala, a direktna posledica je – *pravna nesigurnost*. Građani gube veru i nadu da bi mogli svoje konflikte ili razne zahteve rešavati pozivanjem na zakone i na pravosuđe.

3. Zakonitost (*Rechtlichkeit*). Princip zakonitosti je temelj krivičnog prava *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*. Zakonitost i legitimnost zakona u sadejstvu su sa *zaštitnom funkcijom krivičnog prava*.⁴ Zakonitost podrazumeva *predvidljivost*, da se ima osnova ulaziti u zaštitu na osnovu zakona i da će ostvariti zaštitu.⁵

3 Z. Stojanović (1994). Generalna prevencija i zaštitna funkcija krivičnog prava. *Anali Pravnog fakulteta u Beogradu* 42(1-2), str. 220–229.

4 Zakonitost je usklađenost pravnih normi u jednom pravnom poretku po hijerarhiji, tako da one ne protivureče, i to niže u odnosu na više. U Ustavu Republike Srbije je uspostavljen princip zakonitosti. U njemu stoji: „Pravni poredak Republike Srbije je jedinstven.“ Ustav je najviši pravni akt Republike Srbije. Svi zakoni i drugi opšti akti doneti u Republici Srbiji moraju biti saglasni sa Ustavom. Takođe, svi podzakonski opšti akti moraju biti u skladu sa zakonom.

5 Tako Radbruh smatra da je primena nekog zakona ili pokoravanje tom zakonu vrsta pravednosti, koju bi bilo bolje nazvati zakonitost (*Rechtlichkeit*). Kelzen drži da pojam pravednosti može ući u

Zakoni nisu idealni, pa ni krivični zakon. Oni su u nekim odredbama i nejasni pa čak i protivrečni, pa se tako u praksi u primeni tih zakona dovodi u pitanje princip zakonitosti, a posledica ostaje pravna nesigurnost. Na taj način stvarnost nema zaštitu, ne oseća pravdu, ona oseća nepravdu, jer nju ne interesuje zašto ne funkcionišu sudovi, zašto se ne primenjuje zakon, zašto je zakon nejasan i slično već zašto ne može da dođe do pravde i subjektivne zaštite. Taj osećaj nesigurnosti se teško otklanja. U svakom slučaju, neminovan je proces izmene i popravljavanja zakona koji ne funkcionišu u praksi.

Princip zakonitosti se naročito dovodi u pitanje kod primene novih zakona jer je za svaki novi zakon potrebno vreme da bi se ljudi pre svega mogli sa njim upoznati, a zatim da bi svoje ponašanje mogli uskladiti, da bi se mogli prilagoditi i vladati u skladu s njim. Nezakonitost je moguća i zato što se ne poznaju dovoljno pravni propisi kod primene i tumačenja, ili se ne primenjuju, ili ih čak svesno krše oni koji treba da ih sprovedu, naročito tužioci, koristeći princip oportuniteta krivičnog progona (u fazi predistražnog i istražnog postupka, gde sudska kontrola nije moguća), pa problem nastaje, u situaciji kada je zakon menjan više puta, u primeni blažeg zakona koji je veoma težak zadatak itd.

Pravna sigurnost ili još više izvesnost predstavlja uslov svakog razumnog pravnog poretka. Pravna nesigurnost pouzdano ruši pravni poredak i zato je sigurnost veoma važna pravna vrednost. Pravna sigurnost se ontološki želi objasniti i samom ljudskom prirodom. Nema sumnje da čovek, svesno ili podsvesno, teži sigurnosti iz prostog razloga što želi da živi i da bude zaštićen od opasnosti za svoj život – da bude siguran. Princip pravne sigurnosti je veoma značajno pitanje, iz više razloga. Ono direktno utiče na kolektivnu svest naroda, kulturni pa i privedni razvoj. Pravna sigurnost podrazumeva *predvidljivost*, da se ima osnova ulaziti u zaštitu na osnovu zakona i da će se zaštita ostvariti u razumnom roku.

II

Kada je već došlo do toga da Krivični zakonik treba menjati i dopunjavati, osim određenih pravnotehničkih i jezičkih popravki te terminološkog usklađivanja sa ustavnim promenama i Zakona o javnom tužilaštvu (član 12 Nacrta), onda je trebalo učiniti nekoliko bitnih izmena u Zakoniku, koje bi olakšale primenu zakona i direktno uticale na pravilnu primenu.

1. U Opštem delu KZ bilo je pravnodogmatski sasvim prihvatljivo da se zakonodavno reši pojam izvršilaštva (neposredno, posredno i saizvršilaštvo) i saučesništva. Međutim, u vezi sa predlogom za izmene i dopune u pogledu nužne odbrane, kazne zatvora i uslovne osude treba reći da predlozi, osim u slučaju nužne odbrane, nisu na nivou dostignutog znanja o tim važnim krivičnopravnim ustanovama. Kao takve, predloge iz Nacrta zakona o izmenama i dopunama KZ treba odbaciti.

pravnu nauku jedino u smislu zakonitosti. Pravednost znači zakonitost, u smislu da zakon treba pravilno primenjivati na sve slučajeve na koje ga, prema svom sadržaju, treba primenjivati. Pravednost u smislu zakonitosti je svojstvo koje se odnosi na primenu, a ne na sadržaj pozitivnog poretka. Nepravedno je primeniti zakon u jednom slučaju, a ne i u drugom.

1.1. Izvršilaštvo/saizvršilaštvo/saučesništvo. U izmenana KZ je bilo preko potrebno zakonski pojmovno odrediti izvršilaštvo (neposredno i posredno te saizvršilaštvo), a posebno saučesništvo, koje ima samo dva oblika: podstrekavanje i pomaganje nisu saizvršilaštvo. Saučesništvo je *akcesorno* u odnosu na izvršilaštvo, tako da saučesnici daju doprinos izvršenju dela, a nisu nosioci radnje izvršenja, oni rade na tuđem delu. To je u doktrini jasno, a u zakonicima evropskih država u pravilu prihvaćeno (npr. Nemačka), dok izgleda samo našem zakonodavcu to nije jasno.

U KZ/2005⁶ se propisuje „saučesništvo u krivičnom delu“ koje obuhvata: saizvršilaštvo i podstrekavanje i pomaganje (čl. 33–35), dakle zakonom se ne propisuje pojam izvršioca, iako je odavno u nauci preovlađujući stav da je izvršilaštvo (neposredno, posredno i saizvršilaštvo) bitno različito od osnovnih formi saučesništva u delu, i to podstrekavanja (čl. 34) i pomaganja (čl. 35). Naime, saučesnici *daju doprinos* izvršenju dela, a izvršioci (neposredni, posredni i saizvršioc) su oni koji su isključivo nosioci radnje izvršenja dela. Saučesnici se nalaze u *akcesornom* odnosu prema izvršiocima dela. U tom smislu je nama najbliža koncepcija nemačkog Krivičnog zakonika (§. 25, 26, 27 StGB, Treći odeljak – Izvršilaštvo i saučesništvo), a iz bližeg okruženja hrvatski Kazneni zakon (čl. 36)⁷ i crnogorski Krivični zakonik (čl. 23).⁸

Pojmovnim propisivanjem *izvršioca* u Krivičnom zakoniku bitno se ne menjaju ostale odredbe. Zato se odavno zalažu prof. M. Đorđević i Z. Stojanović, a u novije vreme I. Vuković, I. Đokić i naravno autor ovog članka. Zakonski pojam bi glasio: „*Izvršilac je onaj ko sam i posredstvom drugog izvrši krivično delo.*“ To bi omogućilo lakše sagledavanje saizvršilačkog delovanja i lakše razgraničenje od saučesništva.

1.2. Nužna odbrana. U čl. 3 Nacrta predlaže se da se proširi nužna odbrana u okviru člana 19 KZ, tako što bi se omogućilo da se nužna odbrana primeni ne samo kada je napad u toku već i kada napad *neposredno predstoji*. Treba reći da dodavanje veoma bitnih odredaba u vezi sa napadom i u situaciji kada on *neposredno predstoji* nije ništa novo jer je praksa na prostoru bivše Jugoslavije uzimala da je napad i onaj koji „neposredno predstoji“. U sudaru prava i neprava treba omogućiti onome ko je u pravu i pravovremenu reakciju da suzbije i napad koji neposredno predstoji. Treba imati u vidu da je nužna odbrana legitimno, prirodno pravo čoveka da se brani, koju poznaju svi savremeni zakonicisti sveta. U KZ CG unet je, osim napada, i „neposredno predstojeći protivpravan napad“ (čl. 10 st. 2), u hrvatskom KZ, osim napada, propisan je i „izravno predstojeći protupravan napad“ (čl. 21 st. 2). Još iz starog Rima potiče izreka da „pretor ne štiti kukavicu“ (*Pretor ignavum non tenet*), da svako ima pravo da se brani od napada i da ta reakcija bude delotvorna, da bi se izbegle ozbiljne posledice. Ima ideja, a u nekim zakonicima je to i usvojeno, da bi možda trebalo posebno propisati u okviru nužne odbrane pravo kada je napadnuti u svojoj kući ili stanu ili svom posedu, braneci se od napadača, i u toj situaciji precizirati pravo na nužnu odbranu. Na taj način bi bilo osnova da se izbegne sudska praksa o prekoračenju nužne odbrane, kako je to najčešće u praksi srpskih sudova.

6 Krivični zakonik iz 2005. godine, *Sl. glasnik RS* 85/2005, 88/2005 – ispr. 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019.

7 Kazneni zakon, *Narodne novine* 125/2011, sa izmenama i dopunama do 2024.

8 Krivični zakonik Crne Gore, *Sl. list RCG* 70/2003, 13/2004 – ispr. i 47/2006 i *Sl. list CG* 40/2008, 25/2010, 32/2011, 64/2011 – dr. zakon, 40/2013, 56/2013 – ispr., 14/2015, 42/2015, 58/2015 – dr. zakon, 44/2017, 49/2018 i 3/2020.

1.3. Kazna zatvora. U Krivični zakonik iz 2006. godine (sa svim izmenama i dopunama do 2019) trebalo bi vratiti kaznu zatvora od 30 do 40 godina. Na taj način bi sudije imale veći prostor za odmeravanje kazne, a ne bi morale izreći kaznu doživotnog zatvora u svim slučajevima gde bi bila neadekvatna kazna od 20 godina. Osim toga, i mogućnost puštanja na uslovnu slobodu nakon izdržanih 27 godina zatvora ne daje zadovoljavajuću argumentaciju da je to pravično ili da bi to zadovoljilo interese pravilno izrečene kazne. Zbog toga iznenađuje činjenica da se u Nacrtu zakona ne predlaže vraćanje kazne zatvora od 30 do 40 godina.

Doduše, postojeće rešenje nije u neskladu sa uporednopravnim granicama kazne lišenja slobode. Dosta evropskih država koje u sistemu kazni sadrže kaznu doživotnog zatvora imaju i niži opšti maksimum nego što je to slučaj kod nas (npr. u Nemačkoj, koja poznaje i doživotno lišenje slobode, opšti maksimum iznosi 15 godina).

Ipak, nema osnova da se u članu 14 Nacrta za dela za koja se propisuje najmanja kazna zatvora od pet godina može propisati i kazna doživotnog zatvora. Ako je ideja, na primer, da se poveća kazna zatvora za ubistvo (član 113), koja je propisana od pet do 15 godina, onda je mogla da se propiše kazna zatvora do 20 godina, a ne da se odmah skače na doživotni zatvor (npr. za ubistvo, ne teške oblike, praksa sudova je da se kazne zatvora izriču između devet i 13 godina). U Nacrtu se prećutno a i direktno zastupa ideja o apsolutnoj moći kazne, a zanemaruje činjenica da su kazne ne samo odmazda za delo već i da imaju daleko širi i sveobuhvatniji značaj u generalnoj i specijalnoj prevenciji, te rehabilitaciji i resocijalizaciji učinilaca krivičnih dela.

1.4. Uslovna osuda je krivičnopravna sankcija kojom se učinioocu izriče upozorenje uz pretnju kaznom, s tim što se očekuje da će upozorenje uz pretnju kazne dovoljno uticati na učinioaca da više ne čini krivična dela. U nauci – penologiji je jasno da su efikasnije *admonitivne* krivične sankcije (upozorenje uz prekor) nego kratke kazne zatvora. Naime, ta sankcija sadrži u sebi društveni prekor prema učinocu i time se ostvaruje i socijalno-etička funkcija krivičnog prava.

Treba napomenuti da u nauci postoji shvatanje da je kazna zatvora do pet godina vremenska kazna u kojoj se osuđenik može prevaspitavati i da to na njega popravno deluje, dok su kazne preko toga odmazda za delo. Poznato je da je u 17. veku jedan sudija i profesor (B. Karpsov), izrekao 10 hiljada smrtnih kazni, ali to nije uticalo na opadanje teških oblika kriminala (ubistava i sl.). Prema tome, bitna je *izvesnost* da će učinilac dela biti otkriven i priveden osudi, a sama strašna kazna neće rešiti probleme suzbijanja kriminaliteta (C. Bekarija), a to je preovlađujuće shvatanje u nauci.

U članu 9 Nacrta se predviđa izmena uslova za izricanje uslovne osude. U obrazloženju Nacrta tome je posvećeno malo prostora. Naime, u članu 66 stav 2 u kojem se kaže: „za krivična dela za koja se može izreći kazna zatvora u trajanju *od osam godina ili teža kazna*“, propisana je zabrana izricanja uslovne osude. Sada se vrši revolucionarni obrt stvari, bez doktrinarnog obrazloženja, pa se u Nacrtu predlaže zabrana izricanja uslovne osude gde je predviđena kazna zatvora u trajanju *od dve godine ili teža kazna*. Na prvi pogled ništa čudno i ništa novo. Ali to potpuno obesmišljava uslovnu osudu kao veoma značajnu vrstu krivične sankcije. Uslovna osuda

kao vrsta *admonitivnih* sankcija, koja temeljito predstavlja upozorenje uz pretnju kaznom, jedna je od veoma značajnih krivičnopравnih mera, koja je istorijski, naučno i praktično snažno zastupljena, kojoj su posvećeni brojni naučni radovi i doktorske disertacije i koju usvajaju svi savremeni zakonici evropskih država, praktično se obesmišljava i samo bi formalno postojala u zakonu. Tim predlogom iz Nacrta, ona bi se mogla izricati samo za tzv. bagatelna krivična dela.⁹

Kada je u pitanju uslov za mogućnost izricanja uslovne osude, treba reći da u zakonima koji su imali snažan uticaj na razvoj srpske krivičnopравne dogmatike nije predviđena kazna zatvora već se kao uslov za izricanje određuje *utvrđena kazna*, nekad dve godine, a u novije vreme jedna godina u konkretnom slučaju (odnosno kazna na koju je osuđen) i zatim se ocenjuje da li bi se i samim upozorenjem uz pretnju kazne postigle svrhe krivičnih sankcija (nemački StGB § 56, hrvatski KZ, čl. 56). Postojeće stanje u KZ/2005 je sasvim kriminalno-politički pravilno propisano.

Ono što bi se moglo prihvatiti i što ima naučnog opravdanja iz Nacrta (u članu 4) jeste menjanje pojma „krivične sankcije“ u zakonskom kontekstu rečju „kazne“ (član 42), u odredbi u kojoj se određuje svrha kažnjavanja. Time bi se otklonila omaška koja je učinjena 2019. godine, kada je proširena odredba kojom je određena svrha kažnjavanja, tako što joj je, osim specijalne i generalne prevencije, dodato i ostvarivanje pravednosti i srazmernosti između učinjenog dela i težine krivične *sankcije*. Takođe, član 5 Nacrta, kojim se predlažu izmene u članu 44 KZ, kojim se određuju glavne i sporedne kazne, čini se dobrim rešenjem, jer je suština izmene da rad u javnom interesu bude, kao ranije, samo glavna kazna. Bilo bi nelogično izricati ga uz kaznu zatvora kao glavnu kaznu jer ta kazna služi upravo tome da se izbegne zatvor.

2. U Posebnom delu KZ, Nacrtom se predlaže značajnije pooštavanje predviđenih kazni zatvora za određena krivična dela ili grupu krivičnih dela, što nije ničim opravdano. Ovo iz razloga što je naš Krivični zakonik iz 2006, sa dopunama završno sa 2019. godinom, jedan od najstrožih u Evropi, tako da se u ovoj kratkoj raspravi nećemo baviti tim pitanjima.

Na kraju ovih kratkih primedaba na predloge iz Nacrta zakona, analizom svih predloga i razloga, može se zaključiti da bi prilikom eventualnih izmena KZ bilo poželjno imati u vidu izneta zapažanja.

9 Pošto se u Nacrtu pozivaju na zakonodavna rešenja u KZ država u okruženju, na primer, u *Kaznenom zakonu Hrvatske*, u čl. 56 st. 2, propisuje se: „Sud može počinitelju koji je osuđen na *kaznu zatvora u trajanju do jedne godine ili na novčanu kaznu* izreći uvjetnu osudu kad ocijeni da počinitelj i bez izvršenja kazne neće ubuduće činiti kaznena djela.“ U *nemačkom StGB* (iz 1871. godine, sa svim izmenama do danas), Četvrti odeljak je posvećen uslovnoj osudi (par. 56, gde se *može uslovno odložiti izvršenje kazna zatvora do 1 godine*, neovisno koliko je za koje delo propisana kazna. Vreme proveravanja ne može biti kraće od 2 godine niti duže od 5 godina, par. 56a StGB).